

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Ehdotetut muutokset julkiseen työvoima- ja yrityspalvelulakiin sekä työttömyysturvalakiin ovat pääsääntöisesti kannatettavia. Muutokset lisäävät työnhakijoiden saamaa työnhaun tukea. Niillä täsmennetään työttömyysturvan vastikkeellisuutta konkretisoimalla työn hakemisen velvollisuutta. Työttömyysturvaan ehdotetut muutokset tukevat kokonaisuutta kohtuullistamalla sekä porrastamalla sanktioiden ankaruutta.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

Arvioinnin mukaan kasvavat kustannukset huomioidenkin uudistuksella saatava taloudellinen hyöty lyhentyvien työttömyysjaksojen myötä on positiivinen. Tämä on toteutuessaan julkisen talouden odotetun kehityksen oloissa myönteinen lopputulema.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

Palveluprosessin muutokset edellyttävät varsin suuria resurssien lisäyksiä. Uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä, että kasvaviin resurssitarpeisiin vastataan. Tarvitaan lisää paitsi tekeviä käsiä, myös johtamista, ohjausta, koulutusta, organisointia yms. Erityisesti henkilöstön koulutukseen pääsyyn ja myös jaksamiseen on kiinnitettävä huomiota. On myös pidettävä mielessä,

että työvoimapalveluiden järjestämisvastuu voi jatkossa olla kuntien vastuulla. Kuinka silloin varmistetaan riittävä resursointi?

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

On hyvä, että vaikutusarvioinnissa on selkeästi tuotu esiin ne teorit, tutkimushavainnot ja oletukset, joihin työllisyysvaikutus perustuu.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa

työnhakuvelvollisuudesta?

Työnhakuvelvollisuuden konkretisointi määrällisellä työnhakuvelvollisuudella on yleisesti kannatettavaa.

Ongelmaksi siinä voivat muodostua tilanteet, joissa työnhakuun velvoitettu ei yrityksestään huolimatta pystykään selviytymään veloitteestaan. Monilla korkeakoulutettujen aloilla työmarkkinat voivat olla hyvinkin ohuet ja koulutusta vastaavia työpaikkoja vapautuu haettavaksi suhteellisen harvoin. Jos sopivalta vaikuttavia haettavia työtehtäviä ei syystä tai toisesta löydykään riittävästi, jotta veloitteen saisi täysimääräisesti toteutettua. Miten näissä tilanteissa ratkotaan ristiriita, mikäli TE-toimisto on sitä mieltä, että haettavaa on ja hakea pitää, mutta työtön ei tähän pysty? Työttömyysturvaseuraamus eli karenssi ei välttämättä ole se oikea vastaus, vaan TE-toimisto voisi sen sijaan ensisijaisesti käyttää työttömälle sopivia, kohdennettuja (velvoittavia) työtarjouksia.

Myös ammattitaitosuojan keston pidentäminen auttaisi näissä tilanteissa, joissa sopivia haettavia töitä on niukasti tarjolla.

Yritystoiminnan käynnistäminen on huomioitava työnhakutoimenpiteinä.

Hakuvelvollisuuden täyttämisen raportointimahdollisuuden täytyy olla paitsi helppokäyttöinen, myös riittävän kattava, jotta eri tavoin tehtävistä työhakemuksista on ylipäänsä mahdollista luotettavasti raportoida.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

Koulutuksessa ja omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna opiskeleville esitetään perustellusti lievennettyä työnhakuvelvollisuutta. Muutos on joka tapauksessa kiristys nykytilaan nähden. Tämän vastapainoksi voitaisiin harkita omaehtoisen opiskelun tarveharkinnan keventämistä. Hyvin kohdistetuilla työtarjouksilla voitaisiin edelleen edesauttaa opiskelusta työlliseksi siirtymistä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

Esityksen mukaan työnhakuvelvollisuus asetettaisiin, vaikka työnhakijan työttömyys on varmuudella päättyvässä. Tämä voi asettaa erityisesti määräaikaisen työsopimuksen tehneen työnhakijan hankalaan asemaan. Näissä tilanteissa työnhakija voi saada karenssin työn vastaanottovelvollisuuden rikkomisesta, hän voi joutua laiminlyömään työnhakuvelvoitteen tai rikkomaan jo allekirjoittamaansa työsopimusta. Työnhakuvelvollisuus pitäisikin jättää asettamatta, jos työnhakijan työttömyys olisi varmuudella päättyvässä esimerkiksi kahden kuukauden kuluessa. Mikäänhän ei näissä tilanteissa estä työnhakijaa joka tapauksessa omatoimisesti hakemasta lyhytkestosta työtä. Myös lomautettujen asemaa vastaavassa tilanteessa täytyy pohtia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvaseuraamuksiin ehdotetut muutokset ovat kannatettavia.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvaseuraamuksiin ehdotetut muutokset ovat kannatettavia.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

Porrastettu seuraamusmenettely on kannatettava uudistus, mikäli se voidaan toteuttaa yksiselitteisenä ja työttömän oikeusturvaa vaarantamatta.

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

Työttömille ja muille työnhakijoille on kaikissa tilanteissa selkeästi ja täsmällisesti viestittävä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

Uudistuksen edellyttämän mittavan resurssilisästarpeen huomioiden voimaantulon aikataulua voi pitää jopa kyseenalaisen tiukkana.

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä?

-

Muuta lausuttavaa?

Tehtävien muutosten vaikutuksia on tässäkin uudistuksessa syytä tarkasti seurata. Esimerkiksi työnhaun aktiivisuudesta raportoinnin myötä kerääntyvää tietoa voi olla hyödyllistä analysoida ja vertailla sitä esimerkiksi työttömyysjaksojen keston kehitykseen eri alueilla tai aloilla. Säästöjen muutosten vaikutuksia pitää seurata tarkoin myös siitä näkökulmasta, että esimerkiksi työnhakuvelvollisuus ei aiheuta siihen veloitetuille kohtuuttomia tilanteita.

Taulu Heikki
Akava ry